

1. ☒ Ούλφ Πάλμε & Επάφου & Χρυσίπου 1 Ζωγράφου , ☎ 210 74 88 030
 2. ☒ Φανερωμένης 13 Χολαργός , ☎ 210 6536551
 3. ☒ Ευεργέτου Γιαβάση 9 Αγία Παρασκευή, ☎ 210 6000031
- www.en-dynamei.gr

**ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΟ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΤΗΣ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ
Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ – ΑΠΟΦΟΙΤΟΙ 18.10.2025**

A1. Το κείμενο αναφέρεται στα αποτελέσματα που έχει η άγνοια στην ανάπτυξη του ανθρώπου. Αρχικά, η άγνοια γεννά στον άνθρωπο τον φόβο απέναντι στο διαφορετικό, που προκαλεί μίσος και εχθρικήτητα απέναντι σε ό,τι δεν του είναι οικείο, ενώ τον καθιστά επιρρεπή στη χειραγώγηση. Αυτό όμως, σύμφωνα με τον συγγραφέα, υπονομεύει την πρόοδο του ανθρώπου μέσα στην κοινωνική ζωή, τον καθιστά ευάλωτο μπροστά σε κινδύνους που δεν υπάρχουν, ενώ τελικά η άγνοια και ο φόβος ευθύνονται για την έκφραση παρωχημένων στάσεων, που αντιμάχονται την πρόοδο.

B1. 1β, 2γ, 3γ, 4β, 5α.

B2. α) Στην πρώτη παράγραφο του κειμένου 1 αναφέρονται δύο ζεύγη αντιθέσεων. Το πρώτο ζεύγος αφορά τη γνώση και την άγνοια. Ο άνθρωπος αγωνίστηκε σκληρά για να απελευθερωθεί από την άγνοια και να κατακτήσει τη γνώση. Το δεύτερο ζεύγος αφορά το γεγονός ότι ζούμε στην εποχή της πληροφορίας, αλλά ορισμένοι άνθρωποι παραμένουν στην άγνοια, φοβούνται το άγνωστο και είναι για τον λόγο αυτό εύκολα χειραγωγήσιμοι.

B2. β) Πρόθεση του συγγραφέα στη δεύτερη παράγραφο του κειμένου 1 είναι να πείσει τους αναγνώστες ότι ο άνθρωπος που ζει μέσα στην άγνοια και τον φόβο επηρεάζεται σε όλους τους τομείς της ζωής του, γίνεται ανασφαλής και ευάλωτος μπροστά σε ανύπαρκτους κινδύνους, οπισθοδρομεί και μένει στάσιμος. Για τον σκοπό αυτό οργανώνει την παράγραφό του με τη μέθοδο του αιτίου-αποτελέσματος. Στο χωρίο «Συνειδητοποιούμε...δημιουργεί» ο συγγραφέας αναφέρει το αίτιο, δηλαδή την άγνοια που δημιουργεί προκαταλήψεις και φόβο και στο χωρίο «επηρεάζει...εξέλιξης» εξηγεί τα αποτελέσματα στο οποία οδηγεί τον άνθρωπο η άγνοια, δηλαδή την ανασφάλεια, την οπισθοδρόμηση και τη στασιμότητα σε όλα τα επίπεδα της ζωής του, ώστε να δώσει στον λόγο του αντικειμενικότητα και να πείσει τους αναγνώστες για το ζήτημα αυτό.

B3. α) Στη δεύτερη παράγραφο του κειμένου 2 ο Νίκος Πορτοκάλογλου χρησιμοποιεί α' ενικό, β' πληθυντικό και γ' πληθυντικό ρηματικό πρόσωπο. Το κείμενο αποτελεί συνέντευξη του καλλιτέχνη σε περιοδικό, γεγονός που επιτρέπει ο λόγος να είναι απροσχεδίαστος, αυθόρμητος και άρα να έχει στοιχεία προφορικότητας, όπως είναι η εναλλαγή των ρηματικών προσώπων. Το σχήμα αυτό δίνει στον λόγο αμεσότητα και ζωντάνια, τον κάνει επικοινωνιακό και οικείο για τον αναγνώστη, ελκύοντας το

ενδιαφέρον του, ώστε να διαβάσει το κείμενο. Στο χωρίο «Δεν ήμουν ποτέ φανατικός, δεν ήμουν ποτέ δογματικός, δεν μου πήγαινε από χαρακτήρα και μόνο. Θεωρούσα ότι το δόγμα και ο φανατισμός είναι μόνο σκλαβιά, ότι στερούν την ελευθερία» ο Νίκος Πορτοκάλογλου εκφράζει την προσωπική του θέση κατά του φανατισμού και του δογματισμού, εξηγώντας ότι είναι φαινόμενα πνευματικής δουλείας. Με το α' ενικό ο λόγος του γίνεται οικείος και παραστατικός, άμεσος και επικοινωνιακός, ελκύοντας το ενδιαφέρον του αναγνώστη. Το β' πληθυντικό το εντοπίζουμε στο χωρίο «Τους αναγνωρίζετε αμέσως από την ευκολία με την οποία αποφαινόνται για κάθε ζήτημα (είτε επιστημονικό θέμα είτε πρόβλημα ηθικό) και από την επιμονή τους να μη δέχονται ή να μη προσέχουν τις αντιρρήσεις σας», όπου ανοίγει διάλογο με τους αναγνώστες, απευθύνεται σε όλους μας με άμεσο και οικείο τρόπο και επιδιώκει να μας προβληματίσει, καθώς αναγνωρίζουμε στην καθημερινή ζωή δογματικούς ανθρώπους, επίμονους και απόλυτους στις ιδέες τους. Με το γ' πληθυντικό πρόσωπο («Μιλούν ανεπιφύλακτα και είναι αμετακίνητοι», «Τον φοβούνται», «τον αποφεύγουν», «Εκείνοι μόνο κατέχουν την “αλήθεια”») επιδιώκει να δώσει στον λόγο του επισημότητα και σοβαρότητα, εκφράζοντας με τρόπο αντικειμενικό και ύφος καθολικά αποδεκτό την επιμονή και την αδιαλλαξία των δογματικών ανθρώπων, που θεωρούν ότι είναι οι μόνοι που κατέχουν την αλήθεια.

B3. β) Στη δεύτερη παράγραφο του κειμένου 2 ο Νίκος Πορτοκάλογλου αποτυπώνει τα σχόλιά του για τους δογματικούς ανθρώπους. Στο χωρίο “Την αρχή αυτή, τη λησμονούν (ή όταν τη θυμούνται, την περιφρονούν) οι άνθρωποι που από αφέλεια ή μωρία είναι «βέβαιοι» για όλα” συναντούμε δύο εκφραστικούς τρόπους που χρησιμοποιεί για να αποτυπώσει τα σχόλιά του. **Στην παρένθεση** «(ή όταν τη θυμούνται, την περιφρονούν)» εκφράζει τη γνώμη του, υπογραμμίζοντας ότι οι δογματικοί όταν θυμούνται πως το δόγμα και ο φανατισμός είναι σκλαβιά, επιλέγουν να περιφρονούν την αρχή αυτή, με αποτέλεσμα να προβληματίζει και τον αναγνώστη για τη στάση των δογματικών ανθρώπων. **Τα εισαγωγικά** στη λέξη «βέβαιοι» εκφράζουν την ειρωνεία του Ν. Πορτοκάλογλου, που χλευάζει τους δογματικούς ανθρώπους, που νομίζουν ότι τα ξέρουν όλα. Έτσι, κάνει τον λόγο του άμεσο και παραστατικό, ελκύει το ενδιαφέρον του αναγνώστη και τον προβληματίζει για την επιμονή και τη βεβαιότητα των δογματικών.

ΑΛΛΑ ΧΩΡΙΑ ΜΕ ΣΧΟΛΙΑ

- «Τους αναγνωρίζετε αμέσως από την ευκολία με την οποία αποφαινόνται για κάθε ζήτημα (είτε επιστημονικό θέμα είτε πρόβλημα ηθικό) και από την επιμονή τους να μη δέχονται ή να μη προσέχουν τις αντιρρήσεις σας»: **ειρωνεία.**
- «Αυτή είναι η ορθή λύση! Άλλη δεν υπάρχει.» - «Δύο και δύο κάνουν τέσσερα.»...: **ευθύς λόγος, που εξυπηρετεί την ειρωνεία.**
- Η κριτική, ο αντίλογος, η «απόδειξη» είναι ο μεγάλος τους εχθρός. Τον φοβούνται, όπως ο διάβολος

το λιβάνι, και τον αποφεύγουν: **το επίθετο «μεγάλος» εχθρός, η παρομοίωση «όπως ο διάβολος το λιβάνι».**

- Όταν υποχρεωθούν να τον αντιμετωπίσουν, ρίχνονται πάνω του σαν τα φοβιτσιάρικα σκυλιά και δαγκώνουν: **παρομοίωση.**
- Εκείνοι μόνο κατέχουν την «αλήθεια». Και το δικαίωμα να την υπερασπίζονται απέναντι σε όσους αρνούνται να την προσκυνήσουν: **ειρωνεία.**

Γ1. Να ερμηνεύσετε τη συμπεριφορά του ανθρώπου που συνιστά τον Κανόνα, σύμφωνα με το **Κείμενο 3**, αξιοποιώντας τρία (3) **εκφραστικά μέσα**¹ με τα οποία αυτή αποδίδεται. Συμφωνείτε ή διαφωνείτε με τη συμπεριφορά αυτή και γιατί; (150-200 λέξεις)

¹εκφραστικά μέσα: Στα εκφραστικά μέσα περιλαμβάνονται όλα τα γλωσσικά μέσα και σε αυτά ανήκουν επιπλέον η ειρωνεία και η εικόνα. Δες το φυλλάδιο της ομαδοποίησης των κειμενικών δεικτών ως προς το είδος τους.

Ο άνθρωπος που συνιστά τον κανόνα, δηλαδή τη συνήθη συμπεριφορά, είναι εκείνος που ζει συμβιβασμένα και μονότονα. Είναι παθητικός και αμέτοχος μπροστά στις εξελίξεις, αδιαφορεί για τα κοινά και αρνείται να αγωνιστεί, να υπερασπιστεί ιδέες και ιδανικά. Αυτή η συμπεριφορά είναι ο κανόνας, δηλαδή η κυρίαρχη στάση ζωής των βολεμένων μαζών, που εφησυχάζουν και αποστασιοποιούνται από το συλλογικό γίγνεσθαι. Η διάθεση του ανθρώπου που συνιστά τον κανόνα αποτυπώνεται στους πρώτους στίχους, με **το ασύνδετο σχήμα** «Δουλεύει, πληρώνεται, τρώει, κοιμάται», που αποδίδει την μονότονη καθημερινότητα που ζει. Δουλεύει, πληρώνεται, τρώει, κοιμάται, χωρίς να τον απασχολούν άλλα - συλλογικά- ζητήματα. Περιορίζεται στα δικά του καθημερινά και τετριμμένα, κάτι που εκφράζει πολύ παραστατικά και **η μεταφορική εικόνα** «Κάθε βράδυ βαρκάδα με την πολυθρόνα στα κανάλια». Ο άνθρωπος αυτός παθητικοποιείται και αποβλακώνεται μπροστά στην τηλεόραση, που του προσφέρει μια ψευδαίσθηση απόδρασης από τη μίζερη ζωή του, μια «βαρκάδα». Στη δεύτερη στροφή το ποιητικό υποκείμενο **ειρωνεύεται** τον ανθρώπινο αυτό τύπο «Τα ουσιώδη αυτά και τα συνηθισμένα, η ζωή του. Γι' αυτά και πέφτει –αν χρειαστεί- Ηρωικά μαχόμενος στην ιερή κουζίνα στη σάλα, στον μπιντέ, στην άβατη παστάδα», καθώς η μόνη ηρωική του πράξη αφορά στενά την ατομική του ζωή, και μάλιστα για ανόητα μικροπράγματα. Μάχεται για τα τετριμμένα της δικής του ζωής «Απών στα ταξικά οδοφράγματα κωφάλαος στον Ιδεών τη σκοτεινή βοή αμέτοχος στα «μεγάλα» -ποια μεγάλα;- γεγονότα. (Παθός – μαθός, αδιαφορεί για τα κοινά φρονίμως)», με **τα επίθετα** «απών», «κωφάλαος», «αμέτοχος» να αποτυπώνουν πολύ έντονα την αποστασιοποίησή του από τα μεγάλα συλλογικά γεγονότα. Απέχει, δεν ακούει, δεν αφουγκράζεται το γίγνεσθαι, δεν συμμετέχει, δεν ενδιαφέρεται. Εξάλλου, **η διπλή παύλα** -ποια μεγάλα;- σε συνδυασμό με την **ερώτηση** εκφράζουν **την ειρωνεία** του ποιητικού υποκειμένου, αφού

1. ☒ Ούλφ Πάλμε & Επάφου & Χρυσίππου 1 Ζωγράφου , ☎ 210 74 88 030
 2. ☒ Φανερωμένης 13 Χολαργός , ☎ 210 6536551
 3. ☒ Ευεργέτου Γιαβάση 9 Αγία Παρασκευή, ☎ 210 6000031
- www.en-dynamei.gr

ο άνθρωπος που συνιστά τον κανόνα δεν θεωρεί ότι τα γεγονότα είναι «μεγάλα», δηλαδή άξια προσοχής ή εγρήγορσης, κάτι που επιβεβαιώνει και **το επίθετο (ή μετοχή) «βολεμένες»** στον στίχο «Οι βολεμένες μάζες δεν ανησυχούν».

Η στάση αυτή δεν με βρίσκει σύμφωνη. Εμείς οι νέοι αισθανόμαστε έντονη την ανάγκη να βελτιώσουμε τις συνθήκες ζωής, να φέρουμε αλλαγές, να εξασφαλίσουμε έναν κόσμο πιο δημοκρατικό και δίκαιο. Μια τέτοια, όμως, προοπτική απαιτεί εγρήγορση, όχι εφησυχασμό. Απαιτεί αγωνιστική διάθεση, σύγκρουση με τις πατροπαράδοτες δομές και κατάθεση νέων προτάσεων, που θα στοχεύουν στο συλλογικό καλό.

Δ1. Με αφορμή τα κείμενα που διαβάσατε, γίνεται μία συζήτηση μέσα στην τάξη σας, με θέμα τη γνώση και την άγνοια. Παίρνετε τον λόγο και σε 350-400 λέξεις παρουσιάζετε στους συμμαθητές και τις συμμαθήτριές σας:

- α) για ποιους λόγους είναι επικίνδυνο, ειδικά εσείς οι νέοι, να ζείτε μέσα στην άγνοια και
- β) βιωματικούς τρόπους με τους οποίους μπορείτε να κατακτήσετε τη γνώση.

ΣΧΟΛΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΦΩΝΗΣΗ

Ο μαθητής γράφει μια ομιλία, που θα παρουσιάσει μέσα στην τάξη. Χρειάζονται προσφώνηση, αποφώνηση και επικοινωνιακές εκφράσεις στην αρχή των παραγράφων του κύριου θέματος.

Παρουσιάζει:

- α) τους λόγους για τους οποίους είναι επικίνδυνο, ειδικά οι νέοι, να ζουν μέσα στην άγνοια, επομένως παρουσιάζει τις συνέπειες, τα αρνητικά αποτελέσματα της άγνοιας, γράφοντας σε α' πληθυντικό πρόσωπο, γιατί το ζητούμενο απευθύνεται στους νέους και
- β) βιωματικούς τρόπους, δηλαδή δράσεις, ενέργειες, με τις οποίες οι νέοι μπορούν να κατακτήσουν τη γνώση, γράφοντας και πάλι σε α' πληθυντικό πρόσωπο, γιατί το ζητούμενο απευθύνεται στους νέους.

Α' ΖΗΤΟΥΜΕΝΟ

ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΑΓΝΟΙΑΣ

- Η άγνοια απομακρύνει τον νέο από την αλήθεια, τον καταδικάζει στην αμάθεια, τον πνευματικό σκοταδισμό. Ο νέος αδυνατεί να σκεφτεί λογικά, να κρίνει, να εξετάσει τα γεγονότα της συλλογικής ζωής, να διαμορφώσει άποψη για τις εξελίξεις. Συχνά, έρχεται σε επαφή με ειδήσεις κατασκευασμένες, ψεύτικες, διαστρεβλωμένες. Έτσι, αποπροσανατολίζεται από την αλήθεια και έχει στρεβλή γνώμη για το γίγνεσθαι.
- Το μορφωτικό του επίπεδο υποβαθμίζεται. Γίνεται έρμαιο της πλύσης εγκεφάλου, της προπαγάνδας και του ιδεολογικού αποπροσανατολισμού. Γίνεται επιρρεπής στην παραπληροφόρηση, στη

1. ☒ Ούλωφ Πάλμε & Επάφου & Χρυσίππου 1 Ζωγράφου , ☎ 210 74 88 030

2. ☒ Φανερωμένης 13 Χολαργός , ☎ 210 6536551

3. ☒ Ευεργέτου Γιαβάση 9 Αγία Παρασκευή, ☎ 210 6000031

www.en-dynamei.gr

χειραγώγηση και τον έλεγχο, πιστεύει άκριτα σε θεωρίες συνωμοσίας, σε κάθε λογής «μεσσίες», σε σενάρια που αντιβαίνουν τη λογική. Ανίκανος να αντιληφθεί, να κρίνει και να αξιολογήσει το ορθό και το λάθος άγεται και φέρεται, επιλέγει και αποφασίζει χωρίς ιδίαν βούληση, γίνεται πνευματικά και συνειδησιακά ανελεύθερος.

- Ψυχολογικά, η άγνοια γεννά φόβο, φόβο για το άγνωστο, το διαφορετικό, το άλλο, με αποτέλεσμα οι νέοι, αντί να είναι φορείς καινοτομίας, να γίνονται ανασφαλείς, να έχουν προκαταλήψεις, να εκφράζουν ξενοφοβική συμπεριφορά και ρατσισμό, ακόμα και φτάνουν να γίνονται εχθρικοί, μισαλλόδοξοι, να φανατίζονται με ό,τι είναι βέβαιοι, αρνούμενοι ό,τι τους βγάζει από τη ζώνη ασφαλείας τους.
- Όταν η κοινή γνώμη μαζοποιείται, τα άτομα εγκλωβίζονται στην παθητικότητα. Τέτοια σύνολα είναι επιρρεπή στη χειραγώγηση και τον απόλυτο έλεγχο. Η άβουλη μάζα υιοθετεί αδιαμαρτύρητα ιδέες, στάσεις ζωής, συνήθειες, αξίες. Αποδέχεται σιωπηλά πρόσωπα και καταστάσεις, υπομένει παθητικά εξελίξεις δυσάρεστες, χωρίς να προβάλλει αντίσταση, χωρίς να μπορεί να αμυνθεί, θέτοντας σε κίνδυνο τη δημοκρατία και την ελευθερία.

Β' ΖΗΤΟΥΜΕΝΟ

ΒΙΩΜΑΤΙΚΟΙ ΤΡΟΠΟΙ ΑΝΑΖΗΤΗΣΗΣ ΤΗΣ ΓΝΩΣΗΣ

(εντός και εκτός σχολείου)

- Επαφή με όλα τα αγαθά του πολιτισμού: τέχνες, γράμματα, μουσεία, μνημεία, θέατρο, κινηματογράφο, διάβασμα βιβλίων κτλ.
- Διάλογος μέσα στην κοινωνική ζωή, με φίλους, στο σχολείο, στην οικογένεια.
- Χρήση του διαδικτύου και των εφαρμογών του.
- Ταξίδια, εκδρομές.
- Ημερίδες στο σχολείο, πολιτιστικές εκδηλώσεις, αφιερώματα, προβολές, ομιλίες, αξιοποίηση των εκπαιδευτικών εργαλείων ΑΙ και των διαδραστικών πινάκων, συμμετοχή σε δράσεις φιλαναγνωσίας, ρητορικούς αγώνες, σε εκπαιδευτικά προγράμματα, Erasmus, e-twining κτλ.
- Επιδίωξη της αυτομόρφωσης, με σεμινάρια, γλωσσομάθεια, τίτλους, πτυχία κτλ.